

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius, el. pristatymo dėžutės adresas 188604955
mob. tel. +370 600 38 904, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-04- Nr.

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.228¹, 6.228⁶, 6.228⁷, 6.228⁸, 6.228¹⁴
STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS NESĄŽININGOS
KOMERCINĖS VEIKLOS VARTOTOJAMS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. X-1409 2, 5, 6, 7 STRAIPSNIŲ
IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ**

Teisingumo ministerija teikia šiuos įstatymų projektus:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228¹, 6.228⁶, 6.228⁷, 6.228⁸, 6.228¹⁴ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – CK pakeitimo projektas) ir
2. Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo Nr. X-1409 2, 5, 6, 7 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – NKVVDĮ pakeitimo projektas; CK pakeitimo projektas ir NKVVDĮ pakeitimo projektas toliau – Įstatymų projektai).

Įstatymų projektai parengti, siekiant perkelti Direktyvos (ES) 2024/825¹ nuostatas į Lietuvos nacionalinę teisę. Įstatymų projektais siekiama įgalinti vartotojus priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl tvaresnių prekių pasirinkimo ir kovoti su nesąžininga komercine veikla, kuri klaidina vartotojus ir neleidžia jiems rinktis varčiai, visų pirma, su tokiais reiškiniais, kaip klaidinantys ekologiškumo teiginiai (ekologinis manipuliavimas, „žaliasis smegenų plovimas“), nepatikimi tvarumo ženklai, ankstyvas prekių nusidėvėjimas.

CK pakeitimo projekte numatytas informacijos apie prekių patvarumą, taisomumą ir kitus tvarumo aspektus pateikimas vartotojams prieš sutarties sudarymą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad siekiant stiprinti vartotojų informavimą apie jų teises, numatyta, kad informacija apie prekės taikomas garantijas bus pateikiama aiškesniu būdu:

- 1) pateikiant Europos Sąjungos mastu suderintą (t. y. vienodą) pranešimą apie teisinę garantiją, kuriame bus pateikti vaizdiniai ir tekstiniai informacijos elementai apie minimalią 2 metų garantijos trukmę;

¹ 2024 m. vasario 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/825, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2005/29/EB ir 2011/83/ES, siekiant geresne apsauga nuo nesąžiningos veiklos ir geresniu informavimu įgalinti vartotojus dalyvauti žaliwoje pertvarkoje.

- 2) pateikiant Europos Sąjungos mastu suderintą (t. y. vienodą) ženklą apie prekės patvarumo garantiją², kuriame bus pateikti vaizdiniai ir tekstiniai informacijos elementai apie patvarumo garantiją (kaip komercinės garantijos rūšį) ir priminimas apie teisinę garantiją.

Pranešimo ir ženklo dizainą ir turinį nustatys Europos Komisija iki 2025 m. rugsėjo 27 d.

Taigi, CK pakeitimo projekte numatytas paprastesnis (standartizuotas) informacijos apie garantijas pateikimas – naudojant vienodos formos ES mastu pranešimą apie teisinę garantiją (kuris bus pateikiamas pardavimo vietoje, siekiant didinti vartotojų informuotumą apie jų teises) ir ženklą apie prekės patvarumo garantiją – tai nauja gaminio etiketė gamintojams, norintiems propaguoti savo produktų patvarumą, ir vartotojams, norintiems rinktis ilgesnio naudojimo produktus. Pažymėtina, kad reikalavimai dėl informacijos apie prekės patvarumo garantiją pateikimą vartotojams bus taikomi tik tuo atveju, kai gamintojas pateikia pardavėjui tokią informaciją.

CK pakeitimo projekte taip pat numatytas informacijos apie prekių taisomumo įvertį pateikimas. Kartu pabrėžtina, kad šis reikalavimas bus taikomas tik tais atvejais, kai šį įvertį nustato ES teisės aktas³.

NKVVDĮ pakeitimo projekte papildomas draudžiamos nesąžiningos komercinės veiklos sąrašas („juodasis sąrašas“) veiklomis, kurios klaidina vartotojus ir kurios susijusios su klaidinančių ekologiškumo teiginių pateikimu (ekologinis manipuliavimas, „žaliasis smegenų plovimas“), nepatikimų tvarumo ženklų naudojimu ir klaidinimu dėl ankstyvo prekių nusidėvėjimo.

Taip pat NKVVDĮ pakeitimo projekte patikslinamas sąlygų (aplinkybių), į kurias atsižvelgiama, vertinant, ar veiksmai klaidina vartotojus, sąrašas, užkertant kelią klaidinti vartotojus, pateikiant nepagrįstą informaciją, susijusią su tvarumu (komercinės veiklos subjekto veiklos aplinkosauginės ir socialinės savybės, prekių patvarumo, taisomumo ar perdirbamumo aspektus).

Atkreiptinas dėmesys į numatomą draudimą skelbti bendruosius ekologiškumo teiginius, pavyzdžiui, „nekenkiantis aplinkai“, „tausojantis aplinką“, „žalias“, „nekenkiantis gamtai“, „ekologinis“, „tinkamas aplinkai“, „nekenkiantis klimatui“, „palankus aplinkai“, „nekenkiantis anglies dioksido atžvilgiu“, „veiksmingai vartojantis energiją“, „biologiškai skaidus“, „biologinės kilmės“. Tokie bendro pobūdžio ekologiškumo teiginiai bus draudžiami, jeigu komercinės veiklos subjektas negali pagrįsti su teiginiu susijusio pripažinto puikios aplinkosauginio veiksmingumo (t. y. pateikti objektyvių duomenų).

² Prekės patvarumo garantija – tai gamintojo nemokamai (be jokių papildomų išlaidų vartotojui) suteikiama kokybės garantija dėl prekės patvarumo, kuri taikoma visai prekei ir kurios trukmė yra ilgesnė nei 2 metai (t. y. pasibaigus teisinės garantijos terminui).

³ Pagal Europos Komisijos pateiktą informaciją šiuo metu reikalavimus, pagal kuriuos skaičiuojamas taisomumo įvertis, nustato (tik) 2023 m. birželio 16 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2023/1669, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1369 papildomas nuostatomis dėl išmaniųjų telefonų ir kišeninių kompiuterių energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo. Ateityje atskiroms prekių kategorijoms taisomumo įverčio skaičiavimas gali būti nustatytas, įgyvendinant 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1781, kuriuo nustatoma tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema, iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2020/1828 bei Reglamentas (ES) 2023/1542 ir panaikinama Direktyva 2009/125/EB, nuostatas.

Įstatymų projektuose numatyti reikalavimai bus taikomi plačiam produktų ratui – vartotojams skirtoms prekėms, įskaitant maisto produktus, energiją vartojančias prekes (buitinius prietaisus), skaitmeninių elementų turinčias prekes, nekilnojamuosius daiktus, paslaugoms, įskaitant skaitmenines paslaugas, skaitmeniniam turiniui, taip pat energetikos srityje.

Įstatymų projektuose numatytų reikalavimų įgyvendinimo priežiūrai Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – VVTAT) vertinimu reikės papildomų finansinių ir žmogiškųjų išteklių – numatomas 1 papildomos pareigybės poreikis (apie 35 tūkst. Eur metams). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ženkliai išplečiama VVTAT vykdomos nesąžiningos komercinės veiklos kontrolės funkcijos apimtis dėl naujojo reguliavimo, susijusio su ekologiškumo teiginių naudojimu reklamoje. Pažymėtina, kad ekologiškumo („žaliųjų“) teiginių pagrįstumo vertinimas yra kompleksinis procesas, reikalaujantis ne tik specifinių teisinių, bet ir techninių žinių bei mokslinių tyrimų įvertinimo. Tyrimai, susiję su ekologiškumo teiginių naudojimu reklamoje, paprastai reikalauja daugiau laiko nei įprastinis reklamos vertinimas. VVTAT 2024 m. vykdyta stebėseną atskleidė nemažą bendrųjų ekologiškumo teiginių („draugiškas aplinkai“, „tvarus“, „ekologiškas“ ir kt.) paplitimą. Šie teiginiai paprastai nėra pagrįsti arba pagrįsti įrodymais, kurių įvertinimui reikia skirti daug laiko. Be to, VVTAT reikalavimų laikymosi priežiūrą užtikrina ne tik taikydama sankcijas, bet ir teikdama verslui reikalingas konsultacijas. Neabejotina, kad ekologiškumo teiginių pagrįstumo vertinimas lems išaugusį verslo konsultacijų šiais klausimais poreikį. Taigi, dėl padidėjusios priežiūros apimties reikšmingai išaugs VVTAT funkcijų įgyvendinimo intensyvumas ir bus reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai efektyviam užduočių vykdymui užtikrinti.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Įstatymų projektai nėra susiję su Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54, nuostatų įgyvendinimu.

Įstatymų projektai neturi būti notifikuoti Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 4 punktu, Įstatymų projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų bei atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektuose numatytos naujos sąvokos ir jas apibrėžiantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

Pažymėtina, kad Įstatymų projektais nėra nustatoma reikalavimų (įpareigojimų), viršijančių daugiau nei reikalaujama pagal Direktyvos (ES) 2024/825 nuostatas.

Įstatymų projektus parengė Teisingumo ministerijos Teisėkūros politikos grupė (vadovė Jolita Šlikienė, tel. +370 614 67611, el. p. jolita.slikiene@tm.lt, tiesioginis rengėjas – vyr. patarėjas Algis Baležentis, tel. +370 671 85603, el. p. algis.balezentis@tm.lt, koordinatorė – vyriausioji patarėja Asta Godienė, tel. +370 602 56587, el. p. asta.godiene@tm.lt).

Įstatymų projektai buvo derinami su Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, taip pat su verslo organizacijomis ir įgaliotomis vartotojų asociacijomis.

Dėl Įstatymų projektų buvo gautos Aplinkos ministerijos, Susisiekimo ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos ir Žemės ūkio ministerijos bei Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos išvados be pastabų. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktos pastabos buvo suderintos darbo tvarka. Energetikos ministerija informavo darbo tvarka, kad pastabų neturi. Finansų ministerija išvados nepateikė.

Taip pat gauta asociacijos „Lietuvos maisto pramonė“ išvada, kurioje pateikti pasiūlymai buvo suderinti darbo tvarka. Pasiūlymas numatyti pereinamąjį laikotarpį, kurio metu būtų leidžiama parduoti produktus pakuotėse, paženklintose nesertifikuotais teiginiais ar ženklais, pagamintus iki 2026 m. rugsėjo 27 d. nėra suderinamas su Direktyvos (ES) 2024/825 nuostatomis, pagal kurias nuo 2026 m. rugsėjo 27 d. Europos Sąjungos valstybės narės privalo taikyti šios direktyvos nuostatas. Direktyvos (ES) 2024/825 nuostatos nesuteikia įgaliojimų valstybėms narėms leisti po šios datos parduoti prekes, pagamintas iki šios datos. Iki 2026 m. rugsėjo 27 d. prekes, pagamintas iki šios datos, leidžiama žymėti tvarumo ženklu, kuris nėra pagrįstas tvarumo ženklo sertifikavimo sistema, jeigu tokia veikla nebus klaidinanti vartotojų atžvilgiu pagal reikalavimus, įtvirtintus galiojančiame Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatyme.

Kitų verslo organizacijų ir įgaliotųjų vartotojų asociacijų pastabų ir pasiūlymų negauta.

PRIDEDAMA: 1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228¹, 6.228⁶, 6.228⁷, 6.228⁸, 6.228¹⁴ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas, 4 lapai.

2. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228¹, 6.228⁶, 6.228⁷, 6.228⁸, 6.228¹⁴ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 5 lapai.

3. Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo Nr. X-1409 2, 5, 6, 7 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas, 4 lapai.

4. Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo Nr. X-1409 2, 5, 6, 7 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.

6. Aiškinamasis raštas, 8 lapai.

7. Atitikties lentelė, 19 lapų.

Teisingumo ministras

Rimantas Mockus

Algis Baležentis, mob. tel. +370 671 85 603, el. p. algis.balezentis@tm.lt